

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 4² STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Įstatymo projekto tikslas – nustatyti civilinės atsakomybės draudimo sąlygas, kurių turi laikytis pavojingąsias atliekas surenkančios, vežančios, apdorojančios įmonės ir įmonės, surenkančios, vežančios, apdorojančios nepavojingąsias atliekas, kurių sąrašą nustato Aplinkos ministerija.

Valstybės kontrolė, atlikusi valstybinį auditą, atkreipė dėmesį¹, kad esamas atliekų tvarkytojų civilinės atsakomybės draudimo reglamentavimas neužtikrina, kad nelaimės (avarijos) atveju būtų atlyginta gamtai ir (ar) gyventojams ar kitiems ūkio subjektams padaryta žala. Pagal 2017–2019 m. ūkio subjektams išduotas 163 licencijas pavojingųjų atliekų tvarkymo veiklai nustatyta, kad pusės šių įmonių civilinės atsakomybės draudimo suma nesiekia 10 tūkst. eurų, kai kurių – vos keli šimtai eurų. Reikalavimas drausti įmonės civilinę atsakomybę numatytas tik pavojingųjų atliekų tvarkytojams, todėl, nutikus gaisrui ar kitai nelaimei, pvz., nepavojingąsias atliekas (pvz., padangas) tvarkančioje įmonėje, gali būti neatlyginta aplinkai ar tretiesiems asmenims padaryta žala. Valstybės kontrolė rekomendavo nustatyti aiškius pavojingųjų atliekų tvarkytojams civilinės atsakomybės dydžio apskaičiavimo kriterijus tam atvejui, kad nelaimės (avarijos) atveju būtų atlyginta gamtai ir (ar) gyventojams ar kitiems subjektams padaryta žala, pagal poreikį išplėsti civilinės atsakomybės institutą kitiems taršia veikla užsiimantiems ūkio subjektams.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Atliekų politikos grupės (vadovė Vilma Slavinskienė, tel. 8 698 75027, el. p. vilma.slavinskiene@am.lt) (vyriausioji patarėja Audronė Nikšaitė, tel. 8 696 89772, el. p. audrone.niksaite@am.lt) vyriausiasis specialistas Audrius Naktinis (tel. 8 612 62844, el. p. audrius.naktinis@am.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Atliekų tvarkymo įstatymo 4 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad pavojingąsias atliekas surenkančios, vežančios, šalinančios ar naudojančios įmonės apdraudžia savo civilinę atsakomybę už žalą, kuri, vykdant tokią veiklą, gali būti padaryta tretiesiems asmenims ir (ar) jų turtui bei aplinkai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma esamas teisinio reglamentavimo nuostatas praplėsti ir nustatyti, kad:

1) drausti civilinę atsakomybę reikės ne tik vykdant atliekų naudojimo ar šalinimo veiklą, bet ir vykdant atliekų paruošimo naudoti arba šalinti veiklą, t. y. vykdant atliekų apdorojimo veiklą;

2) civilinės atsakomybės draudimą turi turėti ne tik pavojingąsias atliekas surenkančios, vežančios, apdorojančios įmonės, bet ir įmonės, surenkančios, vežančios, apdorojančios nepavojingąsias atliekas (pvz., padangas), kurių sąrašą nustato Aplinkos ministerija.

Teisės aktai nereglamentuoja, kokia suma pavojingąsias atliekas surenkančios, vežančios,

---

¹ Valstybinio audito 2020-05-04 ataskaita Nr. AAE-3 Aplinkos apsaugos ir taršos prevencijos veiklos efektyvumas ir rezultatyvumas (toliau – Valstybinio audito ataskaita). Prieiga per internetą https://www.vkontrolė.lt/pranesimas_spaudai.aspx?id=25084.

šalinančios ar naudojančios įmonės turi apdrausti savo civilinę atsakomybę už žalą, kuri, vykdant tokią veiklą, gali būti padaryta. Atsižvelgiant į Valstybinio audito ataskaitos nuostatas², kad 2017–2019 m. bendra visų ūkio subjektų (163) civilinės atsakomybės draudimo suma pavojingųjų atliekų tvarkymo licencijos išdavimo metu siekė 8,1 mln. Eur, t. y. vidutiniškai viena įmonė savo civilinę atsakomybę buvo apsidraudusi 50 tūkst. Eur, siūloma nustatyti, kad minimali draudimo suma negali būti mažesnė kaip penkiasdešimt tūkstančių eurų vieno draudžiamąjo įvykio atveju ir per draudimo laikotarpį bendrai.

Siūloma nustatyti civilinės atsakomybės už žalą tretiesiems asmenims ir (ar) jų turtui bei aplinkai draudimo reikalavimus, kurie anksčiau buvo nenustatyti. Draudimo reikalavimuose nustatomas draudimo objektas, nustatoma minimali draudimo suma ir civilinės atsakomybės draudimo kontrolę vykdanči institucija. Draudimo galiojimo terminai, draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai, civilinės atsakomybės draudimo sutarties sąlygos, sutarties šalių teisės ir pareigos nustatomi draudimo veiklos priežiūros institucijos (Lietuvos banko) tvirtinamose veiklos vykdytojo civilinės atsakomybės draudimo taisyklėse.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma. Numatomos teigiamos pasekmės, nes bus sudarytos teisinės prielaidos užtikrinti, kad numatytais (nelaimės, avarijos) atvejais būtų atlyginta dėl atliekų tvarkytojų veiklos gamtai ir (ar) gyventojams ar kitiems subjektams padaryta žala.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo Projekto priėmimas neturės įtakos kriminogeninei situacijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Išplėtus civilinės atsakomybės draudimo prievolę įmonėms, surenkančioms, vežančioms, apdorojančioms nepavojingąsias atliekas, kurių sąrašą nustato Aplinkos ministerija, ir nustačius minimalią sumą jau privalantiems pagal galiojančias Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatas drausti civilinę atsakomybę atliekų tvarkytojams – padidės įmonių veiklos išlaidos, tačiau mažins finansinę riziką nelaimės (avarijos) atveju.

8. Ar įstatymo projektas neprieštaruoja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštaruos strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus siūlomą Įstatymo projektą nereikės priimti naujų įstatymų ar pakeisti galiojančių įstatymų ar pripažinti jų netekusiais galios.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Naujų sąvokų nenumatoma.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų parengti

Priėmus siūlomą Įstatymo projektą reikės parengti šiuos teisės aktus:

- 1) Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą „Dėl nepavojingųjų atliekų, kurias

² Valstybinio audito ataskaitos skirsnio Pagrindiniai audito rezultatai 4 punktas.

surenkanti, vežanti, apdorojanti įmonė turi būti sudariusi civilinio draudimo sutartį, sąrašo patvirtinimo“.

2) Lietuvos banko valdybos nutarimą „Dėl Atliekas surenkančios, vežančios, apdorojančios įmonės civilinės atsakomybės draudimo taisyklių patvirtinimo“.

3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl įgaliojimų suteikimo vykdyti atliekas surenkančių, vežančių, apdorojančių įmonių civilinės atsakomybės draudimui nustatytų reikalavimų kontrolę“.

4) Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą „Dėl Atliekas surenkančių, vežančių, apdorojančių įmonių civilinės atsakomybės draudimui nustatytų reikalavimų kontrolės vykdymo aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais

Įstatymo įgyvendinimas nepareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: aplinkos apsauga, atliekos, atliekų tvarkyba, civilinis draudimas.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.